SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

V. No. 174. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 11, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 11-го ВЕРЕСНЯ 1987 Ч. 174. РІК XCIV.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДБУДЕТЬСЯ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

Філядельфія. — Тут у суботу, 19-го вересня ц.р., о годині 7:30 вечора в залі Академі оф Мюзік, при вулицях Брод і Локуст, відбудеться великий ювілейний концерт, присвячений 1000-річчю Хрищення України та 200-річчю Конституції З'єднаних Стейтів Америки. Концерт влаштовує Український Конгресовий Комітет — Українська Громада Метрополітальної Філядельфії, Інк., афілійована з УАКРадою.

А. Добрянський

У програмі беруть участь колишній тенор з України, а тепер співак Метрополітальної опери в Ню Йорку Вячеслав Полозов, який на міжнародному конкурсі в Токіо здобув першу нагороду, бас-баритон Метрополітальної опри Андрій Добрянський акомпаньяторка Сандра Лютерс, український хор „Думка" з Ню Йорку (диригент Семен Комірний, акомпаньяторка Тетяна Поташко), український танцювальний ансамбль „Черемош" з Едмонтону, Канада (мистецький керівник і хореограф Рік Вацко).

Телефонувати на числа (215) 457-5471 або (215) 455-8751.

У Джерзі Сіті будують церкву

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Хоч парафія св. Петра і Павла одна із найстарших українських католицьких парафій в Америці, з різних причин вона була мов сирота. Бо хоч пишалась гарним великим шкільним будинком із залею, де відбувалися Богослуження, то не мала власної церкви, якою могла б гордитись парафія.

Довший час ішли старання набути відповідну площу під будову нової церкви, аж врешті у вересні минулого року вдалося парохові о. Романові Мірчукові набути від міста гарну площу зараз напротів школи. За згодою Парафіяльної ради заангажовано архітекта, інж. Богдана Котиса із Ню Брансвик, Н. Дж., який приготовив проєкт п'ятибанної барокової церкви. Цей проєкт схвалила Митрополича консисторія в Філядельфії та парафіяльні збори.

У неділю, 13-го вересня ц.р. відбудеться торжественне посвячення площі під будову нової церкви. О год. 10-ій рано відправиться Богородственна Служба Божа, а відтак відбудеться похід та чин посвячення площі.

Свого часу парафія в Джерзі Сіті була одна з найбільших, але з часом велике число парафіян перенеслось до інших місцевостей. Тепер щиро запрошується їх усіх вернутись до своєї парафії та взяти участь в цій історичній події, яка віщує тільки найкраще для майбутнього парафії св. Петра і Павла в Джерзі Сіті.

Арафат домагається участи ПВО в конференції

Женева, Швайцарія. — Агентство Ассошіейтед Пресс інформує, що лідер Палестинської Визвольної Організації Ясір Арафат, виступаючи тут на пресовій конференції заявив, що ПВО прийме запрошення увійти в склад об'єднаної арабської делегації на міжнародну конференцію, метою якої буде полагоджен-ня спорів на Близькому Сході і започаткування процесу підписання мирового договору сусідніх держав з Ізраїлем та встановлення території для палестинців.

Я. Арафат закликав скликати таку конференцію якнайскорше, поки існує ще зацікавлення цією справою великих держав, зокрема З'єднаних Стейтів Америки і Совєтського Союзу. „Якщо ми не використаємо цієї ситуації сьогодні, завтра вже може бути запізно", — заявив лідер ПВО. При тому він підкреслив, що говорить про ці справи публічно і голосно, щоб його голос почули також ізраїльські лідери в Єрусалимі.

В самому Ізраїлі немає одностайної думки щодо скликання такої міжнародної конференції. Одні заступають думку, що в такій конференції можуть взяти участь усі члени Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй — Великобританія, ЗСА, Китайська Народна Республіка, Совєтський Союз і Франція. Інші ізраїльські політики вважають, що Совєтський Союз може взяти участь тільки тоді, якщо він вміжчасі відновить дипломатичні зв'язки з Ізраїлем, поза тим не може навіть бути мови про участь СССР в конференції.

Щодо участи ПВО, то Ізраїль заступає думку, що участь тієї організації є незгідна з усіма правилами міжнародних відносин, хочби тому, що ПВО не визнає самостійности Ізраїля і тому його представники не мають присмности засідати разом з делегатами палестинців. Раніше король Йорданії Гуссейн пропонував участь палестинців у спільній йорданьсько-палестинській делегації, але вміжчасі союз короля з палестинцями розпався і тому не відомо, як можна буде полагодити цю справу.

Пресова конференція Я. Арафата відбулася після його розмови з високим речником міністерства закордонних справ Швайцарії Едвардом Бруннером. Бруннер виступив на окремій пресконференції і погодився з думками Арафата, зокрема в тому, що під час зустрічі державного секретаря ЗСА Джорджа Шулца із совєтським міністром закордонних справ Едуардом А. Шеварднадзе повинні також обговорюватись справи міжнародної конференції.

Вшанують основоположника парафії в Мейплвуді

Мейплвуд, Н.Дж. (к.с.). — Основоположникові, церковно-громадському діячеві, колишньому голові парафіяльної управи української православної церкви св. Вознесіння в Мейплвуді, Н. Дж. Якимові Шишковському в середу, 9-го вересня ц.р., сповнилося 100 років життя.

З цієї нагоди в неділю, 13-го вересня ц.р. після Служби Божої (коло 11-ої години) в церкві св. Вознесіння при 650 Ірвінгтон авеню, буде відслужений Молебень за здоров'я ювілята Я. Шишковського.

Після Молебня в парафіяльній залі відбудеться прийняття з відповідними урочистостями для заслуженого діяча, будівника церкви св. Вознесіння в 1918 році і як одного з тих, що ще є в живих та який брав безпосередню участь у першій зустрічі Владики Митрополита Іоана Теодоровича в лютому 1924 року.

ПОСВЯЧЕННЯ ДОМІВКИ

Дітройт. — Окружна Управа СУА і Відділи в Дітройті закупили дім при 27040 Раян вул., в якому є приміщена домівка Округи СУА. Посвячення домівки відбудеться в неділю, 13-го вересня ц.р. о год. 12:30 по полудні. Після посвячення відбудеться святковий обід з мистецькою програмою в церковній залі, о год. 1:30 по полудні.

КОНҐРЕС ПРИСТУПАЄ ДО ПРАЦІ

Вашінгтон. — Конгресмени і сенатори приступають до праці після літніх вакацій. На порядку денному законодавців цілий ряд важливих справ.

„Якщо б усе залежало лише від Палати Репрезентантів, то ці справи були б вирішені до половини жовтня. Але такого не станеться, бо деякі сенатори не бажають зрушити проблеми з мертвої точки", — сказав у розмові з кореспондентами „Ню Йорк Таймс" спікер Палати Репрезентантів демократ Джим Райт. А він знає, про що говорить. Палата Репрезентантів ребуває під повною контролею лібералів, до яких належить і сам спікер. Система голосування працює там чудово. І якби щось залежало від Дж. Райта, то всі справи були б вирішені навіть не до половини, а до початку жовтня.

Цілком інше становище в Сенаті. Хоч більшість належить там демократам, серед них є не лише ліберали, але й поміркованi, і ці поміркованi разом з республіканцями-консерватистами і поміркованими республіканцями створюють серйозну перешкоду на шляху лібералів.

Деякі справи, що стоять перед Конгресом, перебувають в центрі уваги всієї країни. Однією з них є призначення Роберта Борка членом Верховного Суду. Юридична комісія Сенату почне обговорювати кандидатуру Р. Борка 15-го вересня. Голова комісії демократ Джозеф Байден уже оголосив, що виступить проти Борка. Вважають, що Байдена підтримають демократи Говард Мітценбавм і Едвард Кеннеді. Але, на щастя, хоч більшість в комісії і належить демократам, названі вище ліберали погоди не роблять. Якщо Байден і його однодумці зможуть під час переслухань доказати, що Борк є „крайнім екстремістом", то їм, можливо, вдасться перешкодити затвердженню його кандидатури. Якщо ж прихильники судді докажуть, що його погляди поміркованi, то Борк буде затверджений членом Верховного Суду спочатку юридичною комісією, а потім повним складом Сенату.

Справа про федеральний бюджет на 1988 фінансовий рік, який починається 1-го жовтня, буде обговорювати ся обома палатами Конгресу. Відомо, що демократи Палати Репрезентантів уже запропонували підвищити податки на 19.3 більйона долярів для зменшення бюджетного дефіциту. Покищо вони не вказали, що це будуть за податки. Але президент Роналд Реген вже заявив, що накладе вето на проєкт бюджету, який перед бачає збільшення податків.

Передбачається боротьба законодавців і в справі про законопроєкт щодо зовнішньої торгівлі. Свої варіянти законопроєкту вже запропонували обі палати. Президент сказав, що оба варіянти йому не подобаються. Тепер Палата Репрезентантів і Сенат повинні виробити компромісовий варіянт законопроєкту. Але чи задовільнить він Білий Дім?

Нема ясности і щодо допомоги борцям за свободу в Нікараґуа. Джим Райт вважає, що про допомогу не може бути й мови, у крайньому разі до 7-го листопада. До цієї дати сандіністи повинні якимось чином домовитися з партизанами про припинення вогню. Так сказано в пляні мирного урегулювання, прийнятому кілька тижнів тому урядами п'ятьох країн Центральної Америки. Дж. Райт висловлює думку демократичної більшости Конгресу. Республіканці і далі настоюють, щоб допомога борцям за свободу була продовжена. Вони пропонують виділити фінансову допомогу і покласти гроші на спеціяльне конто до того часу, поки не вияснитися справа про припинення вогню. Демократи виступають проти спеціяльного конто.

В центрі уваги законодавців буде і справа про американсько-совєтський договір про ракети середнього засягу і тактичні ракети. Якщо договір буде підписаний, та його розглядатиме Сенат. Для ратифікації договору треба буде дві третини голосів. Якщо 34 сенатори будуть проти, то договір не буде ратифікований. На нинішній день демократи з півдня ЗСА і консервативні республіканці ясно дали зрозуміти, що вони виступають проти нової угоди зі Совєтським Союзом.

ФІЛІППІНСЬКИЙ КАБІНЕТ ЗРЕЗИҐНУВАВ ПІД ТИСКОМ СПІЛЬНОТИ

Маніля, Філіппіни. — У зв'язку з існуючою кризою, тісно пов'язаною зі спробою перебрання влади при допомозі збунтованих вояків, ввесь кабінет президента Коразон Акіно подався до демісії, тобто усі міністри склали на руки президента свої резиґнаційні грамоти, даючи їй можливість переформувати уряд згідно з теперішніми потребами і вимогами головного військового командування. Поіменно формовані особи кажуть, що найближчі і вірні співробітники К. Акіно стосували тиск на міністрів кажучи, що треба дати можливість президентові, з допомогою вірних урядові військових частин, рятувати демократію і ті політичні та соціяльні здобутки, які вже були уведені в життя після осунення президента Фердінанда Маркоса.

Речник президентського бюра Теодоро Беніньо заявив, що 25 членів кабінету К. Акіно і три члени спеціяльної урядової комісії, яка допомагала президентові устабілізувати уряд в нових умовинах, вручили на руки Акіно писані резиґнації і подякували їй за можливість співпраці з нею. Засідання уряду тривало досить по 15 хвилин, після чого був проголошений урядовий комунікат про резиґнацію цілого кабінету.

К. Акіно, виступаючи на крайовій телевізійній програмі після засідання заявила, що вона покищо тільки формально прийняла резиґнацію міністрів, але багато з дотеперішніх міністрів напевно залишаться на своїх постах, або займуть інші високі становища. Серед тих що зрезиґнували був також екзекутивний секретар президентського бюра і близький дорадник К. Акіно, Йокер Аройо, які, як кажуть спостерігачі, був ініціятором цієї зміни, намовляючи високих старшин армії і представників економічного світу стосувати тиск на кабінет, бо він не бачив іншої можливости побулови кабінету згідно з теперішніми вимогами.

У Вашінгтоні речник Білого Дому Марлін Фіцвотер заявив кореспондентам, що резиґнація усіх членів кабінету тільки допоможе К. Акіно закріпити владу на Філіппінах і сворити еластичний уряд, який повністю пристосується до нових обставин. Речник Державного департаменту Чарлз Редман додав, що резиґнація кабінету не була несподіванкою, бо кінець-кінців колись мусіла наступити така хвилина. Обидва речники Уряду ЗСА підкреслили, що президент Роналд Реген повністю підтримує уряд К. Акіно і нову форму філіппінської демократії.

В АМЕРИЦІ

ЗВІТ ЗЛАДЖЕНИЙ спеціяльною комісією для прослідження зорганізованого злочинства в нюйоркському стейті виявляє, що велика частина будівельної індустрії в місті Ню Йорк охоче приймає контролю зорганізованого злочинства, трактуючи це як „потрібне зло", яке сприяє стабільности та високим прибуткам для індустрії та профспілкових урядовців. Причину цього стану приписується трудношам, яких індустрія зазнає від місцевих профспілок та хитких законів.

У НЕЧУВАНІЙ ДО ЦИХ ПІР публічній критиці правлячого Президента суддя Верховного Суду Тирґуд Маршалл сказав у інтерв'ю, що президент Роналд Реґен є „на самій долині" між президентами Америки, коли йдеться про громадські права негрів. Суддя Маршалл це перший і єдиний досі негр, який є членом Верховного Суду, назначений туди президентом Джансоном в 1967 році. В дальшому перебігу свого інтерв'ю кореспондентом Рованом суддя Маршалл виявив своє огірчення трактуванням негрів на протязі існування ЗСА.

З ОГЛЯДУ НА ВЕЛИКЕ збільшення пасажирів, летунські лінії зареєґували підвищенням цін на квитки. Ці дії занепокоїли державних урядовців, аналітиків та інших експертів, що вісім найбільших повітряних ліній поночинають вводити монополь на ціни квитків, чого власне хотів уникнути Уряд скасуванням регулятивного закону.

ЗАХОДИ ДЖЕССІ ДЖЕКСОНА добитись номінації на президента від Демократичної партії публічно підтримав мер Чикаго Гаролд Вашінгтон. Це потягнення сигналізує зміну негритянського політичного естаблішменту до кандидатури Джексона.

НА ПІВДЕНЬ ВІД МАЯМІ чимраз краще розвиваються нечелікі фарми, що займаються вирощуванням овочів і городини притаманним для еспанномовного покупця. Тому, що кількість еспаномовного населення постійно збільшується, то й запотребування на продукти питомі для їхніх смаків значно зростає.

У КЕНЗАС СИТІ, Федеральні іміґраційні чинники відмовили 14-ом бельгійським учителям видати візи. Цих учителів хотів затруднити міський департамент освіти для навчання чужих мов у початкових школах. Згідно з твердженням чинників кензаського міського департаменту освіти, учителі в Америці є вишколовані тільки для навчання чужих мов у середніх школах, тому вони й хотіли затруднити бельгійських учителів з відповідними кваліфікаціями. Тамошній департамент освіти хоче ввести в початкових школах міста навчання чужих мов як принаду для дітей, що тепер навчаються у приватних або підміських школах. Цю відмову Федерального уряду департамент освіти в Кензас Сіті буде оспорювати в суді.

ЗГІДНО З ВІДОМОСТЯМИ з Центру статистики здоров'я у Вашінгтоні, зріст населення в ЗСА впав до найнижчого досі зареєстрованого рівня. Натомість вік смертности підійшов до найвищого рівня. В цьому ж звідомленні говориться й про те, що зменшилося число подруж, а також і розводів. Говориться там й про те, що загальна смертність в 1986 році була найвищою до цих пір.

ТИСЯЧІ ГОСТЕЙ ПРОЩАЛИ ЛІТО НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. — Теплими краплями дощу і вже майже осінніми кольорами дерев на плесах Кетскильських гір прощала Союзівка своїх гостей у понеділок по полудні, 7-го вересня, винагородивши їх раніше соняшною, хоч і холодною, погодою, гарними мистецькими програмами, завзятими спортовими змаганнями і гучними забавами під звуки добрих оркестр.

Як і в минулих роках, молодь з усіх закутків Америки і Канади немов змовилась опанувати оселю УНСоюзу під час цього „довгого вікенду" з нагоди свята Дня Праці. Уже в п'ятницю, 4-го вересня, число гостей на Союзівці почало зростати наплив молодих людей, які мабуть не бачившись довгий час, обнімались, розцілювались, а відтак гуторили, співали, танцювали.

У п'ятницю увечері, на терасі „Веселки", відбулась перша із трьох забав під звуки оркестри Богдана Гірняка.

У суботу під час цілого дня гості приглядались тенісовим і плавацьким змаганням, а увечорі того дня їх забавляв українськими піснями вокаліст Алекс. У першій частині своєї програми він співав нові пісні з України під акомпаньямент оркестри, з якою він награв свою останню платівку. Акомпаньямент був переданий через звукозапис. У другій частині програми Алекс виступив з оркестрою „Темпо", забавляючи гостей переважно піснями В. Івасюка.

Цього вечора гості могли танцювати і на терасі, і в залі „Веселки" під звуки двох оркестр — „Темпо" і „Два кольори".

У неділю продовжувались тенісові змагання на всіх кортах Союзівки, хоч вже під хмарним небом. А увечорі того дня вперше на сцені Союзівки виступив 25-членний жіночий хор з Міссісаґа, Онт., під батутою Христини Гарасовської-Шевчук. Цей симпатичний, добре вирівняний ансамбль виконав цілий ряд українських популярних пісень легкого жанру.

В антракті виступила бандуристка, гостююча тут українка з Польщі, Аня Грамюк, яка студіювала гру на бандурі в Києві у славного віртуоза Сергія Баштана. Вона відіграла п'ять народніх пісень і композицій.

З уваги на дощ у неділю увечорі відбулась тільки одна забава в залі „Веселки" під звуки оркестри „Темпо" з головним вокалістом Юрієм Грабом.

Програмами з питомою їй легкістю, гумором і елеґантністю вела постійна конферансьє Союзівки Лариса Кукрицька- Лисняк. Під час програм вона представила гостюючих тут членів Головного Уряду УНСоюзу і редакторів його видань: головного предсідника д-ра Івана Флиса, головних радних Володимира Кваса і Аліка Худолія, почесних членів Марію Душник і Анну Гарас, управителя Дорка Сенчишина, головного редактора „Свободи" Зенона Снилика і редак-

Вокаліст Алекс співає під акомпаньямент оркестри „Темпо"

(Фото: ред. Р. Гадзевич, „Український Тижневик")

Жіночий хор „Ясмин" виступив вперше на Союзівці.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

СХІДНЬОНІМЕЦЬКИЙ ЛІДЕР Ерік Гонекер заявив кореспондентам в Бонні, що він закінчив основні розмови з канцлером західньонімецького уряду Гельмутом Колем. Обидва вони погодилися вдержувати і поширювати зв'язки між обидвома частинами Німеччини, не зважаючи на ідеологічні різниці, які стоять на перешкоді тіснішої співпраці. Одним словом, Гонекер признався, що в ідеологічних справах ми не погоджуємося, але це не перешкоджає їм співпрацювати в інших ділянках, зокрема економічній. Після огляднн індустріяльних центрів в Дюссельдорфі і Ессені, Е. Гонекер повернувся до Східного Берліну, щоб там позвітувати своїм колегам про свою історичної ваги поїздку.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЬСЬКОГО уряду Іцак Шамір виступив з критикою тих старшин в армії, які роблять трудноші для уряду у зв'язку з припиненням продукції джетового бомбардувальника „Лаві". Рішення про припинення дослідів і продукції запало на засіданні уряду і постанови уряду повинні бути святими для старшин армії. Головне командування армії погодилось з рішенням кабінету, бо продовження продукції могло б підірвати державний бюджет, на чому потерпіла б в першу чергу економіка Ізраїля.

АМЕРИКАНЕЦЬ ДЖАН РАННІНҐС, який свого часу видрапався на берлінський „мур ганьби" і почав його лупати молотом, поки не наспіла східньонімецька поліція і не оскаржила його в „руйнуванні державного майна", запротестував проти засуду на чотири роки концтабору західньонімецького молодого летуна Матіяса Руста. Він вважає, що Руст виконав місію миру і розголос про його відважний крок розніссся по цілому світі. Раннінґс заявив кореспондентам, що він зробився це саме, якщо б йому дозволяв вік і здоров'я. Але він плянує поїхати до Финляндії і перейти фінляндсько-совєтський кордон пішки, щоб таким чином запротестувати проти замкнених кордонів, які, на його думку, створюють ворожечу між народами.

АМБАСАДОР З'ЄДНАНИХ Стейтів Америки до Австрії, Роналд Лодер, який, до речі, залишає в скорому часі свій амбасадорський пост, заявив під час інтерв'ю з кореспондентами тижневика „Профіль", що в Австрії поширився антисемітизм до такої міри, що людям жидівської національности стає небезпечно жити в тій країні, зокрема у великих містах. Він закликав австрійський уряд виступити публічно проти антисемітизму, закликати населення до поміркованости, бо в противному випадку антисемітизм зросте, його використовуватимуть кримінальні і скрайньо-праві елементи і тоді уряду вже тяжко буде боротися з цією суспільною хворобою. Згідно з повідомленням агентства Ассошіейтед Пресс, антисемітські виступи у Відні значно збільшились. Збільшились також атаки жидів на К. Вальдгайма.

В ЖЕНЕВІ ЗНОВУ розпочались переговори між представниками Пакистану і Афганістану. Переговори відбуваються за посередництвом представника Організації Об'єднаних Націй але вони досі не принесли жадних видних результатів. Тому, що Пакистан не визнає насадженого Москвою уряду комуністів в Афганістані, делегації фактично між собою не зустрічаються, а переговори ведуться за посередництвом одного із заступників генерального секретаря ООН, Діяґо Кордовеза. Очевидно, Пакистан вимагає виведення совєтських військових частин з Афганістану, як передумови до поширення і безпосередніх переговорів у справі творення коаліційного уряду в тій розторганій війною країні.

ГОЛЛЯНДІЯ ПОГОДИЛАСЯ вислати в район Перської затоки два військові кораблі, один з них виловлювач мін, щоб спільно із альянтами, З'єднаних Стейтів Америки, Великобританією, Францією й Італією, охороняти міжнародну плавбу торговельних кораблів в цій затоці, зокрема оливних танкерів. Як відомо, Европа майже повністю залежна від достави оливної ропи з Близького Сходу і припинення курсу оливних танкерів становило б для неї економічну катастрофу.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник · ukrainian daily
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Папа в Америці

На четвер, 10-го вересня 1987 року, давно вже заповіджено прилет Папи Івана Павла II на міжнародне летовище в Маямі, на Фльориді. Теперішній Вселенний Архиерей перейде до історії певне з додатком „Подорожній", бо з усіх дотеперішніх наступників святого Петра на апостольському престолі ніхто інший, як колишній польський кардинал Кароль Войтила стільки не подорожував по всіх континентах світу. Відвідини Папи — це честь для даної країни. Але і великий клопіт. Папа Іван Павло II має гарний звичай зараз після залишення літака приклякнути і поцілувати землю країни, куди прибув. Зробить це напевно і в Маямі, після чого привітає його президент Роналд Реґен із своєю дружиною Ненсі. Римський Папа і американський Президент разом — це наче виклик міжнародним терористам. І тому у цьому дні школи в Маямі будуть закриті, довкільні вулиці загороджені заставами, всіх, що опиняться в обширі великого летовища будуть ревідувати, чи хтось не має зброї, змобілізовано не тільки всю місцеву поліцію, але й вислано їй доповнення з'єднаннями уніформованої і цивільної служби безпеки, а над усім летовищем і найближчою околицею кружлятимуть військові гелікоптери, так само, як на всіх довкільних дахах будуть стояти узброєні варти.

Це — формальна сторінка приїзду Папи, який був уже раз предметом атентату, так само як був ним президент Реґен. По суті — теперішній Папа має важку і складну ситуацію у власній Церкві. Католицька Церква переживала вже не одну кризу і тепер переживає нову. Папа Іван Павло II строгий традиціоналіст і принципіяліст, коли йдеться про церковні догми і ті актуальні проблеми суспільної моралі та внутрішнього церковного устрою, що закорінений у підчиненій йому Церкві. Він є за целібатом і має проти себе всіх, що сприяють установі жонатого священичого стану. Він є рішучо проти висвячування жінок на священиків з усіма функціями і обов'язками духовників — і має проти себе сучасний феміністичний рух. Він є проти розводів і проти абортів — і це теж мобілізує проти Папи велику частину жіночого світу. Очевидно, Папа картає той занепад моралі, який позначився так яскраво в сучасному нашому світі, особливо серед середньошкільної молоді та й у старшому поколінні, на що вказує статистика багатократних розводів і подруж із щораз іншими життєвими партнерами. Невдоволення непоступливим принципіялізмом Папи Івана Павла II знайшло вже відгук у його конфліктах з видатними духовниками у різних країнах Західньої Европи, особливо у Франції.

Папа Іван Павло II каже, що він нічого іншого не робить, а тільки проповідує те Слово Боже, яке оперте на 10-ти заповідях Божих і на Святому Письмі. Йому відповідають, що Церква мусить іти з духом часу і не може заперечувати суспільного явища, яке стало масовим, як ось плянування родини. З-посеред пречисленних коментарів, які вже появилися у зв'язку з тими новими відвідинами Папи, цікавим був коментар, що Папа Іван Павло II, роз'їжджаючи по Америці з новим паломництвом — виголошуватиме „монологи". Так воно зле ще не є, — Папа Іван Павло II виявився індивідуальністю високої кляси і коли йому закидають „назадництво", то можна на той закид відповісти, що краще, що на Апостольському Престолі сидить людина твердих принципів, як мав би сидіти хамелеон, який ішов би у хвості всіх добрих і дуже недобрих сучасних явищ.

На розмову з Папою напевне будуть напрошуватись різні жіночі організації, заповіли вже теж жиди, що прагнуть продовжувати з Папою „діялог", започаткований у літній резиденції Папи Кастель Ґандольфо. Та делеґація рабинів хвалилася, що розмовляла з такими кардиналами, як Касаролі і Віллєнбрандт. Це пригадує, що у Ватикані існують різні течії, які намагаються мати вирішний вплив на рішення Папи. Це не легка справа мати всі ті течії на увазі і не дозволити до внутрішньої кризи на самій верхівці Католицької Церкви. Для нас, українців, важливе те, що вперше в історії Церкви існує тепер Папа, який володіє українською мовою і виголосив нею у Вінніпеґу велику промову, в якій, між іншим, ствердив, що оце українці в діяспорі стоять перед ювілеєм 1000-ліття Хрищення України. Іван Павло II знає історію Церкви, знає історію Сходу Европи, як поляк з теперішнім совєтським „ґрадоначальником" у Варшаві ґенералом Ярузельським — знає прегарно комунізм.

І тому всі українці не тільки католики, але взагалі християни вітатимуть Папу Івана Павла II як найдостойнішого з достойних гостей.

Ганна Черінь

КАССАНДРА

I.

За місяць до чорнобильської катастрофи в „Літературній Україні" ч. 13 (фатальна тринадцятка!) з датою 27-го березня 1986 року була надрукована, і то на першій сторінці, стаття Любови Ковалеської „Не приватна справа". Стаття ще й оздоблена маркою „Пост 'Л.У' Чорнобильська атомна", що означало цілковите схвалення редакції.

Треба сказати, що „Літературна Україна" здавна виконує функції ширші й глибші від літературних. Вона є голосом передової думки України, хоч голос той часом ледве чутний, а часом підсилюється офіційним дозволом Москви, спеціяльно в період більшої російської гласности й значно меншої української — як би її назвати? Українські письменники ще не знайшли відповідника в нашій мові... Це нібито „відвертість" вживають все ж російської кальки „гласність". Гласність" чи відвертість — до свободи слова ще дуже далеко, а до свободи дії ще далі. А все ж дещо можна сказати, хоч і не всі відважуються.

Одною з найраніших у цій справі була якраз Любов Ковалевська. У вищезгаданій статті вона фахово аналізує хід будови п'ятого (так, п'ятого) енерґобльоку; будова якого розпочалася в 1985 році й мала закінчитися за три роки. Потім термін скоротили до двох років. Отож, п'ятий бльок мав би запрацювати в 1987 році.

Любов Ковалевська зазначила, що будування почалося мінімальним запасом будівельних матеріялів, з неопрацьованими плянами й катастрофальним постачанням. Неорганізованість послабила дисципліну й продуктивність, витворила пасивність і призвела до низької якости праці. Ковалевська наводить слова міністра енергії Рижкова, що свідчать про кризу в продукуванні атомної енергії. Велика затримка в постачанні матеріялами трапляється через централізовану систему, а на думку Ковалевської краще було б, якби станція замовляла все, що потрібно, безпосередньо від відповідних фабрик. „Не хочу ставати в позу навчителя і далека від думки, що у заводів-виробників немає своїх проблем складностей. І все ж таки вважаю ненормальним становище, коли постійно порушуються договірні зобов'язання..." Цей і багато інших уступів редакція надрукувала „жирним" шрифтом. Далі Ковалевська критикує відділ техінспекції пропускання бракованих деталів, що є недопустимим на атомовій станції. „Кожний кубометр залізобетону мусить бути гарантією надійности, а отже й безпеки, і головним контролером кожного, хто причетний до будівництва енергетичних об'єктів, повинна бути насамперед його совість".

Авторка наводить точні цифри недопостачання й бракоробства, вказуючи, хто саме чинить такі злочини, і закликає до сумлінної, високостандартної праці. Після цієї статті ім'я Ковалевської в газеті не з'являлось. Пізніше розкрилось, що за цю статтю їй була велика нагінка, зниження посади й загроза виключення з партії. Ковалевську змушували відмовитися від своїх слів (так, як би це можливо було зробити!), але вона не згодилась.

А через місяць сталася катастрофа на четвертому бльоці. І еміґраційна, і вітчизняна преса нарекли Ковалевську Кассандрою, що напророчила чорнобильську біду. І це справді так. Бо хоч Ковалевська писала про недоліки будівництва п'ятого бльоку, вона перш за все вказала на хиби в конструкції атомових станцій, які стосувалися й до попередніх чотирьох бльоків — це офіційно ствердили пізніше совєтські чинники. Вимушена мовчанка Ковалевської тривала аж до серпня цього року, коли на сторінці цієї ж „Літературної України" за 13-те серпня (знову ця тринадцятка!) з'явилась велика стаття Ковалевської „Інструкція... для директора). Редакція дає вступ до статті, підкреслюючи, що головного винуватця вибуху, директора ЧАЕС Брюханова засуджено (аякже ж, аж на 10 літ тюрми, в той час як українських дисидентів тримають до повного фізичного знищення...). Ковалевську названо „відомою журналісткою", що „чимало років працювала в Прип'яті в редакції багаточисленної газети „Трибуна енерґетика", добре обізнана зі станом справ на атомній".

В цій статті Ковалевська пише про „посадову хворобу", де свояцтво грало більшу ролю, аніж фахові знання. Урядовці керували станцією на власну руку, нікому не даючи відчиту, створюючи в своїм терені культ особи. Виходить, що Ковалевська була вже й редактором, але за непокірливість „начальство" зняло її з цієї посади. Коли з'явилась у газеті критична стаття про чорнобильську АЕС, адміністрація поскаржилась партії, і секретар парткому загрозив журналістці: „Я нічого на цьому не розуміюсь, але ви за це поплатитесь!"

Ковалевська розповідає про святкування 50-ліття директора ЧАЕС (за два місяці до катастрофи): йому влаштували бучну гостину й подарували кришталеву вазу, з портретом директора, вирізьбленим аж із трьох боків. Певно, всі бачили його фотографію на лаві підсудних і пересвідчилися, що то за краса, гідна увіковічнення, на кришталі!

Закінчення буде.

Ксеня Козак

Відродження мови

Ходивши до „Рідної Школи" та до українських народних та середніх шкіл, я пам'ятаю як нас заохочували вивчати українську мову, бо наші ровесники в Україні не мають такої можливости. Але тепер виглядає, що це міняється. В українській пресі УССР появляється щораз більше статтей, які підкреслюють важливість української мови. У „Літературній Україні" з 9-го липня 1987 року пишуть: Українській мові потрібен конституційний захист. Вона повинна набути, як грузинська, вірменська та азербайджанська статусу державної мови в УРСР".

Ці зміни починають мати великий вплив на українську молодь. Наприклад у газеті „Молодь України" з 28-го червня 1987 року появилися чотири вірші 12-річної Анжели Рюмшини написані українською мовою. Про неї писали так:

„Недавно Анжела Рюмшина з села Браженка Черняхівського району закінчила 5 класів Селецької восьмирічної школи. 12-річна піонерка, дочка колгоспників, які переїхали на Житомирщину з братньої Росії, вона серцем сприйняла мову українського народу і пише нею вірші. Їй ніхто не загадує тем, вона складає вірші дорогою до школи. Пише всерйоз. Недарма ж Анжелі Рюмшиній так гаряче аплодували слухачі і під час її виступу на обласному зльоті початкуючих поетів, і на недавньому святі 'Романівська весна' на батьківщині М. Рильського".

Один із чотирьох віршів цієї дівчини поміщуємо внизу:

Мрія

Як серце б'ється!
То життя горить,
Мов горобина
на губах гарячих,
Здається, щастя уві сні
летить.
І я від радості сміюсь і
плачу.
Я бачу журавлинії ключі
Над рідною землею
України,
І синьоокі проліски весни,
Принесені на крилах
журавлиних.
І потекли струмочки
по землі,
І трави у садах зазеленіли.
І свічі холоднючої зими
Під ясним сонцем догоріли.

Коротко після того подано в „Молоді України" з 16-го липня 1987 року лист від студента Львівського університету. Він пише так:

„Пишу бо не можу не висловитися. Дуже вразила мене публікація 'Молоді України' „В пошуках чарівної квітки" — вірші юної поетеси Анжели Рюмшиної про неї. Не аналізуватиму поетичний доробок. Хочу подякувати дівчинці за повагу і шану до української мови. За те, що сім'я, яка раніше жила за межами республіки, зуміла прищепити своїй доньці любов до краси мови Тараса Шевченка та Лесі Українки, Олеся Гончара і Бориса Олійника. З дитинства ми виховані в дусі інтернаціоналізму, з повагою ставимось до культур, традицій усіх народів нашої багатонаціональної країни. Та, певно ж, повага до сусіда не звільняє нас від обов'язку шанувати свою культуру, свої традиції. Ніякими об'єктивними причинами я особисто не можу пояснити того явища, що останнім часом спостерігається на Україні. Про це ми не часто пишемо, все більше говоримо, але воно не може не тривожити. Маю на увазі невисокий загальний рівень володіння українською мовою. Доводилося чути, що це проблема надумана, властива лише великим південним містам, у сільській місцевості все гаразд. Не сперечатимусь, поділюсь тільки своїми спостереженнями. По-перше, одне велике місто за кількістю населення переважить сотні сіл. По-друге, не тільки на півдні, а й у Києві, Чернігові тощо не часто почуєш чисту українську мову. По-третє (точні дані звучали вже неодноразово), кількість дошкільних і шкільних навчальних закладів з викладанням українською мовою тут у кілька разів менша, ніж російською. Про вузи й мови нема. Ми часто говоримо, що мало в нас нині з'являється яскравих літературних творів, високохудожніх кінофільмів, театральних постановок, цікавих пісень. Але ж хіба може людина створити шедевр мовою, яку вона не всотала з молоком матері, якою вона не думає, лише зрідка говорить. Одного таланту тут замало. Більше того, мабуть, тонке чуття мови, а не тільки володіння нею, тісний зв'язок із традиціями свого народу, міцне коріння і є невід'ємною складовою таланту.

Одним помахом, миттєво нічого не зміниш. Але дуже б хотілося дізнатись, що думають з цього приводу у наших міністерствах — культури, освіти, у творчих спілках. Виступи письменників ми вже чули. А інші! Чи плануються якісь мудрі невідкладні заходи!"

Роман Гавришко,

студент Львівського університету імені І. Франка.

В Україні українські студенти висловлюються про важливість української мови. Беручи це під увагу, ми, українські студенти в Америці, повинні тепер тим більше слідкувати за українською пресою в УССР. Готові зайти в Україні цікаві зміни, яких ми повинні бути свідомі.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Юрій Р. Рибак

КОРЕЙЦІ ТА КРАМНИЦІ ДЛЯ ГОРОДИНИ

Як скоро час зміняє купецький характер даної місцевости. Ось яких 30 років тому у місті Ню Йорку можна було знайти тільки 20 крамниць з городиною (Green Groceries), власниками яких були корейці. Нині вони мають понад одну тисячу, себто 85 відс. усіх існуючих та контролюють півбільйоновий деталічний ринок овочів та ярини, як теж стараються ввійти у гуртову продаж.

Успіх корейців-це ще один доказ цього, що нова іміґрація є конструктивна і що з природи є носієм антрепренерського духа. Як відомо, головною прикметою антрепренера — це при помочі риску осягнути намічену ціль. Іміґранти рискують дуже багато, вони покидають свою батьківщину, родину, приятелів із ціллю осягнути краще життя. Це, очевидно не торкається політичної іміґрації, яка шукає місця, де могла б свобідно захистити своє існування. Але чи заробіткова чи політична іміґрація, обі мусять здобути хліб насущний... І цікаво, що дуже часто економічні успіхи іміґрантів проявляються не в одиницях, а в цілій етнічній групі, яка чомусь вибирає спеціялізацію.

У дозволеній кількості іміґрації до ЗСА останньо зайшло пересунення у квоті з поодиноких країн, а у висліді загальна азійська етнічна група перейшла 5 мільйонів постійних мешканців. З них, здається, найбільш маркантними є таки іміґранти з Кореї, які у числі коло 15,000 кожного року поселюються у ЗСА. Льос Анджелес із 400,000-населенням корейців і Ню Йорк з 200,000 ведуть перед у концентрації цієї ж етнічної групи. Багато з них прибули окружною дорогою через Латинську Америку, мали гроші для інвестиції, практику у бизнесі і знання провадити крамницю. Корейці нагадують попередні іміґрації европейських груп, бо вони є амбітні, тверді у конкуренції, перейняті запалом осягнення освіти, однак, як виглядає, менше захоплені асиміляцією.

Більшість корейських купців полагоджують свої трансакції готівкою, тримаючи при собі грубий жмут долярових банкнотів чим наражують себе на грабунок. Крім цієї звички — це теж має причину, бож бизнес городиною переводять переважно готівкою, що заощаджує книговодство та зменшує непевність колектування платности.

Корейцям тяжко дістати кредит на розбудову підприємства. Але вони мають три роди джерела, яке дає їм змогу розв'язувати фінансову проблему. Перше: вони знають як контролювати родинний бюджет і щадити гроші, при чому, звичайно, новоприбуле подружжя працює у родинному підприємстві, а діти залишаються якийсь час при батьках у Кореї. Друге: з причини перенаселення уряд Південної Кореї дозволяє продавати майно чи підприємство та забирати зі собою до 200,000 долярів. Третє: Позика від родини або приятелів через т. зв. групу „Кі". Це є товариська група, а заразом неформальна кредитівка, яка дає безвідсоткові позики. Група, звичайно, складається з одної або двох десяток близьких приятелів та членів родини. Вони зустрічаються раз у місяць за їжею і кожний участок приносить означену суму грошей. Один член групи отримує всі гроші. Наступного місяця другий член дістає всі гроші і ніхто не питає на що ці гроші йдуть — звичайно, на уліпшення підприємства... А що станеться, коли хтось дістане гроші і більше не покажеться? Відповідь на це така, що всі є всім добре знайомі, перевірені і втішаються взаємним довір'ям, а... у крайності недотримання слова є спосіб і на це.

У зв'язку з деталічним ринком городини у Ню Йорку насувається питання як це сталось, що корейці у так короткому часі його опанували. Незалежно від основних перепон, як незнання мови, законів і звичаїв країни забарвлених упередженням раси і релігії — у цьому їм допомогло перещеплення азійської етики праці на американську землю. Вони теж скоро пізнали досвід попередніх іміґрантів — що важка праця, довгі години, сильні родинні вузли та антрепренерський риск — це властиве золото, яке лежить на вулицях Америки і жде тільки на цього, хто знає як його піднести...

Історично, бизнес городини належав до італійців та жидів і традиційно залишався у родині. Та коли по Другій світовій війні синиветерани вернулись додому державні стипендії післали їх до шкіл і відкрили нові професії лікарів, правників та інженерів, а не продавців городини. „Супермаркет" старався перейти цю ділянку, однак без більшого успіху. Постала порожнеча, яку виповнила корейська новоприбула іміґрація. Але як довго вдасться її це все втримати?... Нині щораз вищий чинш за приміщення змушує слабші крамниці закривати двері. А завтра?.. Хто піде слідами батьків?... Діти?...

Останньо багато статтей появилось у американських журналах, що вказують на величезні успіхи азійсько-американської молоді в ділянці академічної освіти, де вона своїми осягами перевищує білих. Азійці, а в тому і корейці, йдуть слідами жидівської іміґрації, яка ще минулого сторіччя вважала освіту пашпортом до поширення успіху.

Із малого відтинку однієї тільки господарської галузі можна б загально вказати на зростаючий економічний потенціял для ЗСА, що його розбудовує корейська група. Вона ж своєю дією прикрашує ще одним вартісним камінчиком загальну американську мозаїку.

Едвард Жарський

СПОРТОВИЙ ЛЬВІВ

(З циклу доповідей НТШ „Неповторний Львів")

III.

Не мали б ми повного образу про цей „пеленковий" період копаного м'яча в історії спортового Львова (і краю), якщо б не віддзеркалили клімату, в якому він розвивався. А клімат був арктично холодний. Старша ґенерація „боком" дивилася на початкуючих, надміру пристрасних футболістів і не дуже радо поза малими винятками, сприяла їхніх починам. Популярною фразою батьків було: „Ти, сину, краще вчися, а не копай якийсь там м'яч", „Черевики псуєш" або „З футболю хліба їсти не будеш" і т. п. Такі „поучення" й перестороги батьків кінчались тільки тим, що молодь ще більше копала м'яч, хоч був він зроблений з ганчірок, старших маминих панчіх чи іншого подібного матеріялу.

Та з кожним роком льоди проломлювалися; зростало зрозуміння додатнього впливу руху на свіжому повітрі для здоров'я молоді. А вже найбільше промовляла батькам до серця хвальба англійських державних мужів: „війну вчились ми вигравати на футбольних грищах коледжів Англії".

Ще Львів не отрясся добре з наслідків Першої світової війни, — а вже відживає копаний м'яч, невідлучний товариш шкільної молоді. Учні головної гімназії й її філії створюють свої спортові кружки: „Русалка", „Гамалія", „Сагайдачний" й розігрують поміж собою товариські змагання. Відживає й „Україна", коли її члени — Павло Зимак, Степан Гайдучок, Тарас Франко й ін. повертаються з війни домів та активізують різні спортові секції, з копаним м'ячем на чолі. Щоб не обмежувати своєї діяльности тільки до високошкільної молоді, провід „України" поширює статут товариства й відкриває вступ у члени товариства всій молоді, а назву змінює на „Спортове Т-во „Україна". Своєю різносторонньою спортовою працею „Україна" вибивається на провідний спортовий клюб Львова, успіхи футбольної ланки, якої записав дбайливо чільний її футболіст Олександер Скоцень „З футболем у світ".

∴

До величних, незабутніх днів футболю у Львові треба зарахувати гостини українських футбольних дружин „Довбуш" з Чернівець, Буковина, й „Русь" з Ужгороду, Карпатська Україна. Польська адміністрація добре розуміла, що ці гостини це щось більше, як тільки куртуазні футбольні зустрічі; за тими змаганнями крилась певна символіка: на спортовому грищі єднались брати, розділені окупантами... І хоч це були дні політичної сповидної нормалізації й здавалось, що уряд хоче зискати собі наші симпатії — то, проте, ставив він різні перешкоди таким зустрічам.

Усе ж таки по впертих заходах проводу „України" загостив до Львова у 1925 року чернівецький „Довбуш" (в рамках УІ Запорізьких Ігрищ). Першу стрічу заграв „Довбуш" 2:2, зате другу виграв 6:1.

„Русь" з Ужгороду Карпатська Україна гостила у Львові двічі: перший раз 1929 році (вислід 3:3), а вдруге у 1931 році. Радувався тоді Львів, не радувалася „Україна". „Погодились як брати" телефонував зі Львова представник „Русі" до Ужгороду, коли „Україна" оборонною рукою вийшла зі стрічі й зіграла першого дня 1:1; але другого дня програла 3:0 і втратила свого козиря, бомбард'єра Влодзя І. Кобзяра, що переїхав до Ужгороду й виступав в рядах „Русі" у її змаганнях у найвищій футбольній лізі Чехо-Словаччини. Не залишив Ужгород й тоді, коли Карпатська Україна кривавилася з наїзниками; як поручник „Карпартської Січі" боровся за свободу й волю України не менш завзято, як і на футбольному грищі.

Польська шовіністична вулиця — „оброньци Львова — не могли стерпіти таких проявів соборности українського спорту, якими були зустрічі українських футболістів, що жили на рідній землі розділеній трьома окупантами. Напередодні зустрічів підпалили степеницю-трибуну на площі „Сокола- Батька". Поліція хоч і вела „дослідження" проте не могла (читай: не хотіла) найти спричинників підпалу.

∴

Згадуючи про футбольний спорт не можна поминути мовчанкою його специфічної публіки.

Була це переважно молодь, повна ентузіязму для вдалих акцій, повна розчарувань для неуспішних дій та повна гострої критики для суддів-арбітрів, що проводили грою на грищі. Кожне рішення судді, яке кривдило — в опінії видців — українську дружину, викликало грізний спонтанний оклик „Пфуй", чи такі нецензурні епітети під адресою судді як: „Суддя кальош!", „Блощиці лоскотати", „Канарки доїти" і т. п. Був це типово польський спортовий жарґон, бо суддями-арбітрами були звичайно поляки чи жиди, які української мови не розуміли. Подібні в українській мові вигуки з притаманним українському народові ґумором, ще не мали часу виплекатись.

Деколи ця публіка була дуже небезпечна, як для судді, так і дружини; тоді в роботу йшло каміння чи фізичні рукочини: судді-арбітрові діставалося за те, що перетягав струни справедливости — головно в вирішних зустрічах, коли то не раз суддя відсвистував в некорисць української дружини фіктивні „офсайди", чи диктував незаслужені „карні копи" — „пеналті" і т. п.; українській дружині за те, що на чужому грищі вона сміла перемогти польську дружину, чого шовіністична польська публіка не могла стерпіти. Ясна річ, що українська публіка не залишалася позаду; спричинювало це немало турбот клюбу, яка, як господар площі, була відповідальна за цілість і непорушність судді-арбітра і за цілість противника дружини.

Чарові футбольної гри піддавалися і батьки, які щораз численніше заповнювали трибуни, щоб оплескувати й підбадьорувати змагунів, не раз своїх синів чи внуків.

Закінчення буде.

Тисячі гостей...

(Закінчення зі стор. 1)

тора „Українського Тижневика" Рому Гадзевич. У неділю увечері конферансьє представила федерального суддю д-ра Богдана Футея і „Міс Союзівку" Ганю Клим та присутніх відділових секретарів.

Вичистивши в неділю вранці корти, тенісисти закінчували фінальними іграми 32-гі першенства УСЦАК, — і мали щастя, бо дощ почав крапати кілька хвилин після останнього удару фіналу у групі чоловіків на корті ч. 3, де Ерік Матківський з успіхом захистив свій примат проти Юрія Ґлови.

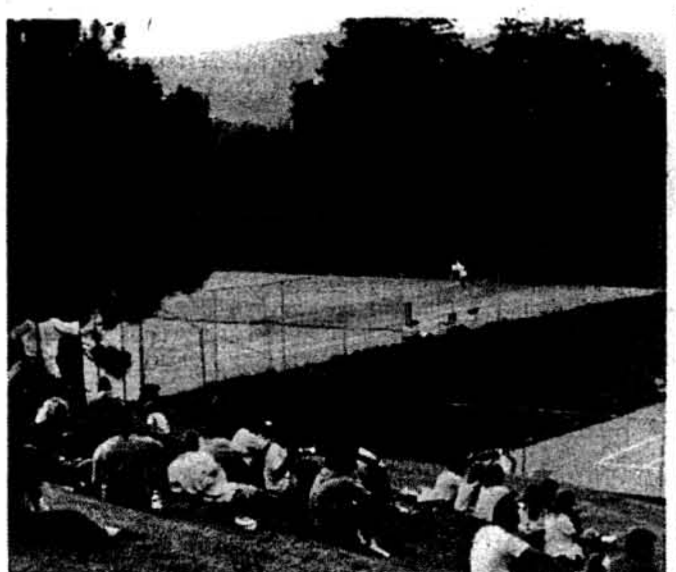
У пізніх пополудневих годинах ще тут і там було чути голоси прощання, або „До побачення" за два тижні, коли ця оселя вибиратиме свою 33-тю „Міс". А дощик не вгавав, небо ніби плакало за проминаючим літом...

Бандуристка – віртуоз А. Грамюк

Конферансьє Л. Кукрицька-Лисняк

Небо захмарилось, але теніс не вгаває

У першу річницю смерти о. митрата Д. Ґреська

У суботу, 12-го вересня ц.р., минає рік від смерти у Сейнт Пітерсбурзі на Фльориді отця митрата Дмитра Ґреська, колишнього вельми заслуженого церковного провідника у Великому Клівленді, який мешкав там як пенсіонер останніх десять років. Помер він у наслідок пістряка на 54-му році священства і 81-му році життя, з яких 36 років віддав на розбудову матерньої католицької парафії у Клівленді в Огайо. Його похорон відбувся 17-го вересня 1986 року з церкви св. Андрія в Пармі на український цвинтар св. Петра і Павла з участю Владики Роберта, 18 священиків і біля 500 мирян. Від духовенства покійного попрощав о. проф. Атанас Пекар, ЧСВВ, з Вашінгтону.

О. митрат Д. Ґресько

Майбутній церковний діяч в Америці прийшов на світ 21-го червня 1906 року в селянській родині Михайла і Анни з роду Тинів у Милованні, повіт Товмач на Поділлі. Гімназію і богословські студії закінчив у Станиславові і 11-го червня 1933 року був рукоположений єпископом Іваном Лятишевським на священика у безженному стані. Запотребовання священиків за океаном склонило молодого о. Д. Ґреська залишити завідательство у Долині біля Товмача і прибути до ЗСА 4-го лютого 1936 року на сотрудника в катедральній парафії у Філядельфії. Два роки пізніше став парохом в Ембриджу, Па., і Пітсбурзьким деканом. Туди спровадив він Сестер Служебниць і придбав будинок на їхній манастир.

Вкоротці, 4-го жовтня 1940 року, з волі Екзарха Константина Богачевського о. Ґресько обняв провід великою парафією св. апостолів Петра і Павла у Клівленді, якою тимчасово управляли Отці Василіяни. У тій парафії ще в 1923 році зачалися незгоди, що спричинювали часті зміни священиків. Новий парох зумів у співпраці з церковним комітетом скоро довести до замирення і співпраці, а потім і розбудити велику жертвенність на розбудову парафії.

В часі війни увага була звернена на зв'язок з 476 вояками американської армії, що воювали на фронтах в Европі і Азії, і які були членами тієї парафії. Також у тому часі вісім років обслуговував задовжену парафію в Лорейні. Зараз по війні (1947) о. Ґресько із СС Василіянками розпочав цілоденну парафіяльну школу і вибудував для неї в Пармі два будинки. З прибуттям скитальців о. парох заініціював творення нових парафій, які згодом стали самостійними: св. Марії у східньому Клівленді (1952) та в Пармі св. Йосафата (1959) і св. Андрія (1972). У списку його заслуг є ще виплачення й загосподарення пікнікового городу, ведення парафіяльного цвинтаря, придбання манастиря для СС Василіянок, основна реставрація церкви ззовні і перемалювання всього нутра та поставлення муру довкруги цілої посілости в 1956 році, будова приходства в Пармі (1960) побіч школи та манастиря на придбаній давніше десятиакровій площі, і будова великої церкви св. Андрія з різьбленим іконостасом коштом понад 600,000 дол. (1965). На згаданій площі вибудовано пізніше великий округлий будинок із залею для запляновaної середньої школи (1969) та катедру св. Йосафата (1985) як осідок четвертої Епархії УКЦ у ЗСА з Владикою Робертом, як першим Епархом.

Від'їжджаючи 30 червня 1976 року на пенсію, о. митрат залишив парафію у Клівленді без ніякого задовження. Крім цих парафіяльних завдань о. Ґресько виконував ще й інші, вищі функції в екзархаті і потім в архиепархії як декан Огайський, консультор, член шкільної ради, член трибуналу, радник консисторії і представник митрополита Амвросія у „Провидінні". В 1973 році о. шамб. Ґресько очолював церковно-громадський комітет для привітання у Клівленді Патріярха і кардинала Йосифа Сліпого.

За свою діяльність о. парох Ґресько був відзначений гідностями папського шамбеляна в 1953 і митрата в 1974 році. Для вшанування о. шамб. Д. Ґреська громадянством і духовенством деканату використано 40-річчя його священства і 23-го вересня 1973 року відбуто врочистий бенкет і видано життєпис ювілята. Свої матеріяльні залишки записав на розвій УКЦ у ЗСА.

Пам'ять про о. митрата Дмитра Ґреська і його діла повинна бути збережена не лише серед українців Великого Клівленду, але й в історії митрополії УКЦеркви у З'єднаних Стейтах Америки.

Степан Кікта

Б. Буняк — доктор медицини

Мені здається, що це було вчора, коли в моїй клясі з'явився малий хлопчик з великими розумними очима. „Борисе, ти щораз краще граєш, ти з великим відчуттям виконуєш свої вправи, а вже найкраще виходять з-під твоїх маленьких рук українські композиції" — казала я захоплено. Борисова мама пані Наталка раділа скорим поступом свого сина, а я в серці леліяла надію, що виховаю молодого піяніста.

Скоро Борис одержав в УМІ оцінку „визначно", брав участь в концертах визначних учнів, а також в американських авдиціях все приносив найвищі оцінки. Борис був вибраний до концерту „Молодих Мистців", який відбувся в малій Карнеґі Голл, де виконував Ігоря Шамо „Токкату", але найбільш залишилась в моїй пам'яті блискучо заграна 6-та рапсодія Ліста, яку Борис виконав під час свого дипломового речиталю УМІ 29-го березня 1980 року.

Д-р Борис Буняк

Борис народився 5-го вересня 1960 року. Його батьки Петро і Наталка Буняки вщепили в нього велику любов до всього, що рідне, що українське, бож і самі вони ввесь час на громадській роботі. Петро — дивізійник, активний в різних організаціях, а Наталка, виховуючи троє дітей, все знайшла час працювати там, де найбільше було потрібно, чи то в Пластприяті, чи в школі українознавства. Обоє вони обдаровані гарними голосами, тож є членами хору „Трембіта".

Борис навчався шість років в українській школі св. Івана Хрестителя в Нюарку, закінчив школу українознавства матурою з дуже добрим поступом, залюбки належав і належить до Пласту. Борис був юнацьким і новацьким виховником не лише в нюаркській станиці, але і в таборі „Бобрівка". Тепер він належить до старшого пластунства „Хмельниченків" та далі заангажований у виховній праці при нюаркській станиці.

Борис закінчив середню школу в Лівінґстоні Н. Дж., а останні два роки за високі оцінки був вибраний до „Гу із Гу" серед студентів американських середніх шкіл.

Вступаючи в університет Ратґерс, вагався, чи не присвятитися музиці і вибрати піяністичну кар'єру, але, маючи вроджену ніжну вдачу і охоту допомагати хворим людям, почав мріяти про медичні студії.

В університеті в 1981-82 р. належав до „Гу із Гу" між студентами університету, був нагороджений членством в біологічному почесному товаристві та осягнув звання „Ротґерський вчений". В 1982 році одержав диплом бакалавра та продовжував студії в напрямі магістерського іспиту зі зоології. Рівночасно викладав в університеті біологію, курс вживання електричного мікроскопа та мав велике признання як від професорів, так і від своїх учнів. Під час університетських студій належав до українського клюбу, брав виклади української мови і гри на бандурі.

В 1983 році сповнилась Борисова мрія і він був прийнятий на медичні студії у Нюджерзький університет медицини і дантистики в Нюарку, де вчився як визначний студент.

Послідовна і солідна праця увінчалась успіхом. 20-го травня 1987 року Борис одержав диплом доктора медицини. Трирічну резидентуру внутрішньої медицини переходитиме в лікарнях: університетському Бет Ізраель та у Ветеранському шпиталях. Згодом він плянує спеціялізуватися у ділянці травлення.

У 1986 році Борис оженився з Лідою, дочкою д-ра Івана та Валентини Гвозди. Ліда є маґістром психології та тепер працює в електрично-радіологічній компанії в Вейні, Н. Дж. Вона також пластунка та належить до старшого пластунського куреня „Ті, що греблі рвуть". Обоє є членами УНС, Борис належить до 459-го, а Ліда до 39-го Відділів, бо вони гордяться своєю українською приналежністю.

Хоч як перетяжений медичними студіями чи працею в лікарні, Борис все знаходив і знаходить час для свого улюбленого інструменту і не раз свою втому забуває, коли з-під його рук пливуть звуки „Місячної сонати" Бетговена, або бурхливо летить „Революційний Етюд" Шопена.

Таїса Богданська

ЗАКЛИК

(Організаційної комісії Крайового Комітету Тисячоліття Християнства в Україні)

Світлий і неповторний Ювілей українського християнства перед нами. Князь Володимир Великий 988 року в Києві, столиці Руси-України, впровадив християнство. Ця унікальна історична подія започаткувала нове культурно-історичне життя наших предків. Українські Церкви є історично правними спадкоємцями християнства Київської Русі і тільки вони мають право це Тисячоліття відзначувати.

Нашим обов'язком є ознайомлювати американський нарід з нашими великими і світлими релігійно-християнськими досягненнями, з нашою історією, культурою та українським народом, вільний світ якого часом утотожнює з росіянами. Треба рішучо опрокидувати і спростовувати зазіхання росіян на нашу українську історію, культуру і, особливо, що 988 рік це хрищення князем Володимиром Великим російського народу.

Росіяни і Російська Православна Церква тут у вільному світі і там у московщині розвивають широку пропаганду і акцію, „доказуючи", що подія 988 року, це подія їхня. Всі росіяни працюють об'єднано, а їм помагає атеїстичний комуністичний уряд Москви, який видає мільйони грошей на „наукові" видання, симпозіюми, конференції, з'їзди, доповіді, ангажують чужинців-русофілів, діячів культури і публічну інформацію, щоби у світі закріпити фальшиву інтерпретацію про 988 рік в Київській Русі.

Одну з таких про-московських імпрез організує Російська Православна Церква в днях 22-25-го вересня 1987 року в Скрентоні, Па. Імпреза відбудеться в монастирі Російської Православної Церкви з участюцерковних достойників з Москви.

Місцева англомовна преса вже інформує про ці „святкування". Довколишні українські священики і громадяни спростовують ці фальшиві „історичні" інформації.

Нам приходиться сьогодні обороняти історичні права нашого народу особливо дату 988 року. Треба нам виступити масово і організовано та вказати нашим сусідам, всім русофілам і засобам масової інформації, де є правда і хто є спадкоємцем київського християнства. Треба опрокинути фальшиві і неправдиві російські насвітлення початків християнства в Київській Русі-Україні. Росії в той час ще не було.

Закликаємо українське духовенство і громадян масово взяти участь у маніфестації, що почнеться вже 20-го вересня 1987 року. Боронім наші історичні права та нашу християнську спадщину, яку передали нам наші предки. Приходіть всі з ближчих і дальших околиць Скрентону. Нашим обов'язком бути там, де понижують або фальшують історію нашого народу.

Організаційна комісія

У ВЕНЕСУЕЛІ СОТНІ добровольців прилучились до військових частин, щоб рятувати населення від виливів і намулу, які залили дороги і гірські шляхи. Немає покищо офіційної статистики жертв, але поліційні чинники повідомляють, що досі загинуло приблизно 150 осіб у намулі і брудній воді, 250 пропали без вістей, понад 1,000 осіб поранені і потребують негайної медичної допомоги, а 20,000 осіб втратили свої житла. Виливи і зрушення землі з гір розпочалися після тропічних дощів, які змили з лиця землі кілька миль дороги разом з автомобілями і людьми. Полковник Гектор Варґас, який бере участь у рятунковій акції, заявив кореспондентам, що це є страшна катастрофа. Він думає, що сотні мертвих лежать ще під верствою намулу.

В КОШАЛІНІ, НА ПІВНОЧІ Польщі, військовий трибунал п... ав розгляд двох данців: 36-річного промисловця Єнса Еллекіра і 22-річного студента-економіста Нілса Геммінгсена, обвинувачуючи їх у шпигунстві. Вони були заарештовані в квітні в той час, коли, як твердять польські власті, намагалися зфотографувати військові об'єкти. Якщо вірити цим же властям, заарештовані мали мапи районів, закритих для туристів, а під час арешту данці намагалися знищити фотографічні плівки. Еллекіра і Геммінгсена судять за закритими дверима. В залю трибуналу не допускають ні репортерів, ні представників амбасади Данії. Присуд може бути від п'ятирічного ув'язнення до смертної кари.

Помер наче вояк на стійці

(У сороковий день смерти сл. п. С. Бриндзея)

Вістка про несподівану смерть сл. п. Стефана Бриндзея блискавично рознеслася по Філядельфії та цілій околиці. І як важко було помиритися з цією сумною подією. Хоч свідомість незглибимих Божих плянів хоч і дещо зм'якшила нам нашу печаль, але жаль за ним нас не покидає.

Навряд чи хтось із нашої громади його не знав — усі його знали, любили та шанували. Був він товариський, увічливий, гарної зовнішности й постави, викликаючи прихильність до себе з першого з ним контакту. Завжди з усмішкою на обличчі, мав почуття гумору, що не перешкодило йому поруч цього бути серйозним. Сл. п. Стефан був послужливий, радий кожному чимсь стати в пригоді. Він радів як усі жили в злагоді, дружбі. Годі забути того моменту, коли він (три тижні перед своєю смертю) намагався поєднати двох роз'єднаних товаришів, що довгими роками дружили один з одним, ходив як не свій коли йому в цьому не пощастило.

Жив неодруженим, хоч усіх до подружнього життя заохочував. Постійно підтримував родинні зв'язки з сестрою Марією, заміжньою за інж. Іваном Куземським. Часто можна було його побачити разом з родиною у церкві. Радів племінницями й дітьми однієї з них. Міг мешкати у родини в прекрасній секції міста, з чого не скористав, хотів жити поблизу місця своєї праці.

* * *

Коли наші люди великого ісходу почали приїздити до Філядельфії, то серед них не було такого, щоб не мав якогось діла до „Самопомочі" душею якої в той час був саме сл. п. Стефан Бриндзей. Він допомагав підшукати працю, мешкання і не лише послужив доброю радою, але як треба було, то витягнув і кілька долярів із власного гаманця, хоч добродійникові не переливалось. Можливо якщо б був став на працю книговода в американців був би краще влаштований, а він у цьому роді праці мав великий досвід, крім цього, мав наладнані контакти з американцями через свого дядька, старого еміґранта. Між іншим, він був основником Кредитової Кооперативи „Самопоміч" у Філядельфії. У „Тризубі" він одним із його співосновників.

Сл. п. С. Бриндзей, як досвідчений спортовий діяч, свої сили, знання, досвід повністю віддав „Тризубові". Впродовж років існування „Тризуба" він займав різні становища в управі чи то як голова, чи член управи, але з однаковим запалом працював аж до втоми. У тому, що „Тризуб" був чотирократним чемпіоном копаного м'яча З'єднаних Стейтів Америки, є частина заслуги покійного. Стефан Бриндзей, як непересічно культурна людина, мав ще й інші зацікавлення. Його можна було стрінути на кожному національному святі, концерті, театральній виставі, образотворчій виставці чи іншій культурній імпрезі. Був щедрим жертводавцем на національні цілі. Мабуть із-за того, що любив бути тісно зв'язаним із спільнотою, свого часу зрезиґнував із студій права у Львові, які покинув після двох семестрів. Відчував, що він у громадській праці дуже потрібний і не менше корисний, а крім цього, хотів матеріяльно допомогти своїм молодшим братам і сестрам.

Будучи ревізором Повітового Союзу Кооператив у Станиславові мав можливість організувати такі товариства, брак яких відчувалося в багатьох місцевостях, при чому був дуже обережний з уваги на свого батька, щоб втриматись на посаді залізничного службовця і міг дати середню освіту двом своїм братам і двом сестрам, щоб стали корисними членами нашої спільноти.

У Станиславові, своєму рідному місті, працював у Читальні „Просвіта", в „Рідній Школі", в Театральному Гуртку та, в першу чергу, був членом Спортового Товариства „Пролом", як один із його найкращих змагунів-футболістів.

Перед вибухом Другої світової війни працював короткий час у Камінці Струміловій, перенесений туди на пост начальника організаційного відділу Повітового Союзу Кооператив. Польська поліція постійно стежила за ним, за кожним його кроком, і тільки вибух війни врятував його від Берези Картузької, як це пізніше стало відомо із залишених поліційних документів.

Восени 1939 року продістався на Холмщину й осів у Грубешові. Там він з іншими заснував Повітовий Союз Кооператив, спортове товариство та брав участь майже у всіх українських товариствах Грубешева.

В кінці 1941 року повернувся до Станиславова, де працював перед вибухом війни в Кооперації, також і в наших установах і товариствах.

* * *

До перебігу життя покійного Стефана, поданого тут у загальних рисах нехронологічно треба ще згадати те, що його характеризувало та просвічувало йому в житті, а саме: він був соборником у повному розумінні цього слова і цей свій принцип примінював у „Тризубі", не допускаючи, щоб у ньому загніздилось якесь партійництво, що могло б стати гальмом для розвитку українського спорту, який є понадпартійним і девізом яком є ніщо інше як „у здоровому тілі — здорова душа". Саме тому „Тризуб" стоїть на сильних основах і його широко закроєні пляни послідовно здійснюються.

У Філядельфії прожив Стефан 35 літ. З відзначенням його вісімдесятиріччя якось затягнулося, зате п'ять років тому „Тризуб" грамотою (21-го лютого 1982 р.) надав йому звання почесного голови.

Св. п. Стефан Бриндзей помер 2-го серпня ц. р. нагло на удар серця в Горшемі, на посілості „Тризуба", на тій посілості, що була його другим домом. Там він не відпочивав, а трудився, маючи на оці всі праці, що проходили на „тризубівці". Це так тривало безперервно, почавши від купна посілости через десятки імпрез на ній і аж до самої смерти. Помер на „тризубівці" наче вояк на стійці.

* * *

Його похорон був величавий і багатолюдний, він бо належав до багатьох установ, організацій і товариств та мав багато приятелів і друзів. Хоронило його трьох священиків — о. митрат д-р І. Біланич, о. митрат З. Злочовський та о. крилошанин Я. Шуст.

У прощальних словах, як після Парастасу, в церкві (Царя Христа), під час Служби Божої, над гробом, так і на тризні всі — парох, представники товариств, організацій, установ — наголошували його заслуги як зразкового громадянина і палкого патріота.

Після Парастасу прибиті горем ми стояли ще мить, намагаючись не допустити до нашої свідомості, що він нас уже покинув. Так. Покинув нас один із останніх могіканів-великих спортових діячів.

Вінки-квіти від родини, установ і товариств, наче живі істоти, обтулили Стефанову домовину, здавалося, що єдналися з нашою молитвою за спокій його праведної душі.

Яр. Климовський

ПОМИЛКА В НАЗВІ ПЕРЕДОВОЇ

Назва передової („Свобода", ч. 172, з 9-го вересня ц.р.) має бути „Ватикан і жиди". — Ред.

Євшан-зілля з рідного Львова

Без великої реклями завітало до Австралії подружжя відомих уже в ЗСА і Канаді Зіновія і Ганни Маринців.

Їхній перший виступ відбувся 23-го серпня ц.р. в Народному Домі в Лідкомбі (передмістя Сіднею) при участи біля 300 осіб, бо більше та заля не вміщає. Можна додати, на жаль, бо земляки зі Львова захопили присутніх своєю професійністю, високим рівнем співів, а зокрема Зіновій Маринець виявився прямо віртуозом-гумористом, актором-оповідачем, а також знаменитим поетом. Незвичайно вміло, цікаво зложена майже триголинна програма дуже сподобалась глядачам-слухачам, які щедрими оплесками нагороджували „заморських" гостей.

Немає сумніву, що в майбутньому наші земляки зі Львова будуть мати запевнений успіх в Австралії і що без великого труду заповнять навіть нашу найбільшу залю там же (Дім Молоді Лідкомб має 1200 місць). Таких виступів нам побільше б!

ОБЕ